

Beknopt jaarverslag 2018 Historisch Museum Den Briel

Beleid en uitvoering

Het museum voerde het collegeprogramma 2018-2022 uit evenals het juli 2017 door de raad geaccordeerde *De Poorten Open. Museumbeleidsplan 2017-2023*.

In november 2018 besloot de gemeenteraad in te stemmen met de herinrichting van de Cornelia van der Lindenzaal tot museaal verantwoorde tentoonstellingsruimte en stelde daar een eenmalig bedrag van € 30.000 voor beschikbaar.

Het project Publieksbereik Archeologie, financieel mogelijk gemaakt dankzij een subsidie van de Provincie Zuid-Holland, werd maart 2018 opgeleverd. Het project bestond uit een expositie, een reconstructie in 3 D van het Catharina- en Cellebroedersklooster (ontwikkeld door KijkenLuister), een nieuw educatief programma en -door de afdeling RO van de gemeente Brielle- een publiekspublicatie en archeologisch rapport.

Voor de zomertentoonstelling 2018 werd een tijdelijk gastconservator en projectmedewerker aangetrokken.

Een wervingsactie vrijwilligers leverde eind van het jaar tientallen reacties op en resulteerde in 2019 in zestien nieuwe vrijwilligers.

Voor de verbetering van de zichtbaarheid van het museum -uitbreiding met twee banieren- werd een omgevingsvergunning aangevraagd (en inmiddels verkregen) en de uitvoering uitbesteed.

De nieuwe website van het museum werd in 2018 nagenoeg voltooid, maar het live gaan liep ten gevolge van een ongeluk enkele maanden vertraging op (de betrokken medewerker is inmiddels volledig hersteld en heeft per 14 maart 2019 de nieuwe website definitief de lucht in gestuurd).

De raad stemde februari 2018 in met de inrichting van het Visserijmuseum in Zwartewaal; in het kader daarvan was het museum vertegenwoordigd op de kerstmarkt Zwartewaal.

Het museum speelde in op en droeg bij aan de landelijke herdenking van de Tachtigjarige Oorlog, onder meer door deelname aan de NTR serie 80 Jaar Oorlog, de organisatie van een tentoonstelling en een symposium en de uitgave van een publicatie. Het museum leverde een aanzienlijke bijdrage aan de inhoudelijke ontsluiting van de wallen, een activiteit van de sector grondgebied.

Het privacyreglement werd aangepast, zowel voor de vrijwilligers als op de museumwebsite (en in het Engels).

Bezoekers

Qua sec het bezoekersaantal museum passeerde het museum in 2018 de magische en niet eerder in zijn 116 jarig bestaan bereikte grens van 10.000, op 22 december.

Uiteindelijk ontvingen de medewerkers van Historisch Museum Den Briel in 2018 bijna 21.000 bezoekers (10.175 bezochten het museum in het centrum van de vestingstad; 3.100 mensen bezochten de vuurtoren De Stenen Baak, bijna 5.000 toeristen en inwoners verkregen in het VVV I punt/het museum directe informatie van de vrijwillig receptionisten en suppoosten; 2.100 toeristen raadpleegden zelfstandig de in pandige database van het VVV/OPVP).

Collectiebeheer.

Het museum beheerde de collectie van de gemeente Brielle en die van de Historische Vereniging De Brielse Maasmond evenals langdurige bruiklenen van bijvoorbeeld de Rijksdienst voor het Culturele Erfgoed, het Scheepvaartmuseum, het RMO en BOOR. Het museum verwierf in 2018 geen getuigenissen van de Tachtigjarige Oorlog; biedingen op veilingen bleven ruim achter op de uiteindelijke hamerprijzen. Wel werden objecten over de geschiedenis van de stad verworven.

Uitgaande bruiklenen:

- Cultuurhuis, aldaar twee vitrines met objecten Historische Vereniging De Brielse Maasmond;

Vitrine in Cultuurhuis

- Bedevaartskerk, onderdelen altaarstukken uit de museumcollectie werden tijdelijk verruild voor een altaartafel van het Bisdom Rotterdam;
- Medisch Centrum Brielle, aldaar werd een vitrine met medische objecten geplaatst, in het kader van het project museumcollectie in de etalages.

Vitrine Medisch Centrum Brielle

Inkomende bruiklenen:

Voor de tentoonstelling "De Vrouwen van Willem van Oranje" werden tijdelijke bruiklenen verkregen van het Haags Historisch Museum Den Haag, Koninklijke Verzamelingen Den Haag, het Marechausseemuseum Buren en het Streekarchief Voorne-Putten te Brielle.

Inrichting tentoonstelling De vrouwen van Willem van Oranje

Van de Protestantse Gemeente Oostvoorne verkreeg het museum twee zilveren avondmaalbekers in langdurig bruikleen; zij staan opgesteld in de ontvangsthal van het museum/stadhuis.

Langdurig bruikleen Protestantse Gemeente Oostvoorne

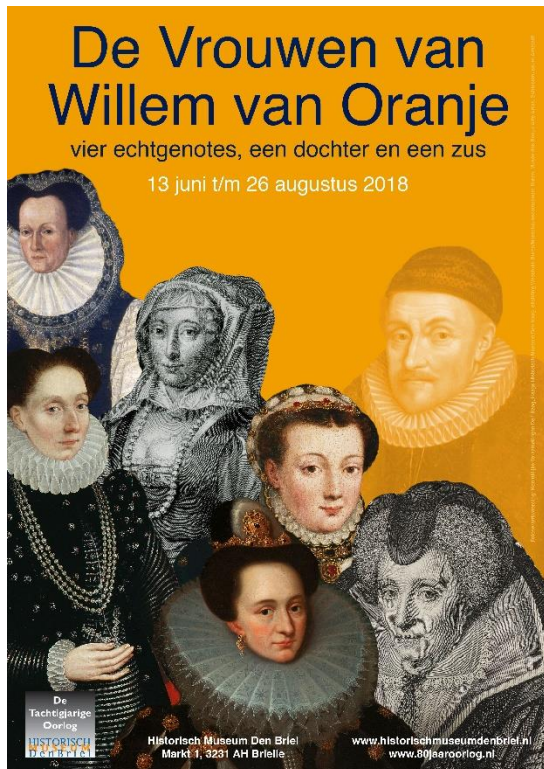
De collectieregistratie en het behoud/beheer van de collectie (klimaatbeheersing) werden conform het museumbeleidsplan en de richtlijnen van de Rijksdienst voor het Culturele Erfgoed uitgevoerd. Wederom is geconstateerd dat de 17de-eeuwse gebouwen die de museumcollectie huisvesten qua klimaat lastig in de hand te houden zijn en actie nodig is.

Vaste presentatie

De vaste presentatie over de Tachtigjarige Oorlog en die over de Brielse Zeehelden bleef gelijk. De presentatie in de Brielse schatkamer werd aangevuld met archeologische vondsten van de opgraving Van Sleenstraat.

Tentoonstellingen.

In de zomer van 2018 werd de tentoonstelling "De Vrouwen van Willem van Oranje. Vier vrouwen, een dochter en een zus" gepresenteerd.

De opening werd op 12 juni (de trouwdag van Willem van Oranje en Charlotte de Bourbon) verricht door Dr. Femke Deen. Gastconservator voor deze tentoonstelling was Dr. Erik Swart. Hij schreef ook de bij de tentoonstelling behorende publieksvriendelijke publicatie. Een bijzondere bijdrage bestond uit drie voor het publiek op te snuiven geuren die waren ontwikkeld door Caro Verbeek, kunst- en geurhistoricus. Kinderen/families konden een interactieve opdracht maken. De tentoonstelling werd vormgegeven door Ontwerpburo Schenk.

Op de avond van de opening werd op uitnodiging van het museum door theatergroep Plankgas de voorstelling "De Vrouwen van Willem van Oranje" opgevoerd; locatie was de Sint-Catharijnekerk. De voorstelling trok bijna 150 bezoekers.

Tentoonstellingsaffiche De vrouwen van Willem van Oranje

In november werd in de Brielse schatkamer een kleine expositie over het landbouwonderwijs in Brielle geopend.

(Facilitering) cultuureducatie

De februari 2018 ge-update onderwijsprogramma's voor het PO groep 1-2, 6, 7 en 8 (archeologie, 1 april en Stenen Baak) werden ism het CCPO/Erfgoodspoor aangeboden en afgenomen, evenals het Portrettenproject voor groep 6 dat wordt gefinancierd door de stichting Het Merula Weeshuis. De locatie van de tentoonstelling Portretten van de groepen 6 was in 2018 de Infirmierie. Voor het VO leverde het museum drie varianten van het educatieve programma *Opstand*.

Het onderwijsprogramma archeologie werd als onderdeel van het programma Publieksbereik Archeologie vernieuwd.

Het museum nam deel aan Open Monumenten Klassendag en Open Monumentendag. Vanuit educatie werd tevens een bijdrage geleverd aan de inrichting van het Sinterklaashuis.

Publieksactiviteiten

In januari vond de traditionele taxatiedag door het Venduhuis plaats. Andere vaste publieksactiviteiten die het museum organiseerde en/of aan deelnam: Nationale Museumweek, Nationale Archeologiedagen, Maand van de Geschiedenis, en voor kinderen diverse activiteiten tijdens de schoolvakanties.

In samenwerking met boekhandel Hoofdstuk Eén werd op 16 april een lezing gegeven door Anne Doedens en Jan Houter. In het kader van de uitbreiding archeologie gaf fysisch antropoloog Barbara Veselka in april een lezing die wegens succes in oktober werd herhaald. In de kerstvakantie werd de film *Kenau* vertoond.

Fysisch antropoloog Barbara Veselka plaatst skelet in tentoonstelling *Het Brielse Kloosterleven opgegraven*

Op 29 september nam het museum in het kader van 450 jaar begin Tachtigjarige Oorlog deel aan de Publieksdag "80 Jaar Oorlog in het Land", georganiseerd door het Rijksmuseum en de NTR.

Het in Brielle aangeboden programma bestond uit bijdragen van de Bedevaartskerk, de Sint-Catharijnekerk, de 1 aprilvereniging, de Gidsengroep Brielle, het Streekarchief Voorne-Putten, Geuzenkinderen en Historisch Museum Den Briel. De presentatie van het programma was in handen van Hans Goedkoop.

NTR Publieksdag *80 jaar Oorlog in het Land*

Wetenschappelijk onderzoek en publicaties

Bij het project publieksbereik archeologie bracht de afdeling RO van de gemeente in maart 2018 de publicatie *Het Brielse Kloosterleven Opgegraven* uit.

Bij de zomertentoonstelling verscheen van de hand van Erik Swart een vertaalslag van zijn onderzoeksresultaten, bedoeld voor het brede publiek: *De Vrouwen van Willem van Oranje. Vier echtgenotes, een dochter en een zus.*

Het onderzoek van de wetenschappelijk medewerker Roel Slachmuylders leidde in december tot de presentatie van zijn publicatie *De Verhoren van Briellenaar Jan Bloys van Treslong, de broers Bronckhorst van Batenburg en zestien andere Geuzen.*

Wethouder Bert van Ravenhorst neemt nieuwe boek Roel Slachmuylders in ontvangst

Symposium "Feiten en Vooroordelen over de Tachtigjarige Oorlog"

Het symposium vond plaats op maandag 29 oktober in de Sint-Catharijnekerk. Na een welkom door burgemeester Gregor Rensen en een inleiding op het thema door Marijke Holtrop waren de sprekers achtereenvolgens: Drs. Roel Slachmuylders, Prof. Dr. Simon Groenveld, Dr. Erik Swart, Prof. Dr. Joost Jonker, Dr. Femke Deen, Drs. Aart van der Houwen, Dr. Anton van der Lem en Dr. Gijs van der Ham. Het programma werd geleid door Frits Wielders.

Bijdrage citymarketing en samenwerking

Met diverse instellingen in Brielle (zoals Historische Vereniging De Brielse Maasmond, de Culturele Commissie Sint-Catharijnekerk, BBV, Stichting Kunst en Cultuur Brielle en OP Voorne Putten) nam het museum als aanbieder van cultureel erfgoed en/of als organisator deel aan activiteiten (bijvoorbeeld de werkgroep citymarketing en Bruisend Brielle) om de stad in zijn totaal te vermarkten en het verblijfstoerisme te vergroten.

Kerstmarkt Zwartewaal

Publiciteit

Free publicity verkreeg het museum regelmatig in lokale en regionale dagbladen, in historische tijdschriften en -tgv het onderwerp van de zomertentoonstelling- in tijdschriften als *Opzij*. Het museum leverde een bijdrage aan het RTL4 programma *The Dutch Way*.

Brielle/het museum/de 1 aprilvereniging leverden een bijdrage aan het programma *80 Jaar Oorlog*, dat in oktober door de NTR werd uitgezonden op NPO 1. De impact ervan was goed zichtbaar in de bezoekersaantallen.

Het instagramaccount @museumdenbriel en het twitteraccount @MuseumDenBriel werden goed bezocht. De facebookpagina werd door een vrijwilliger regelmatig voorzien van berichten; op de museumwebsite werden alle activiteiten van het museum gepubliceerd.

Bezoeken website

In 2018 bedroeg het aantal online bezoeken 32.390. Daarvan was 55% afkomstig van de add words via Google Grants.

Personeel

De fte bedroeg in 2018 3,5 verdeeld over vijf functionarissen (waarvan 3,1 fte aan specialistische museumfuncties en 0,4 fte aan administratieve ondersteuning. Voor de projectleiding website en werkzaamheden ten gevolge van ziekte werd tot 1 november voor 12 uur in de week een interim manager, Karen de Moor, ingehuurd.

Medewerker educatie en publieksbegeleiding Anne van Putten werd 1 april opgevolgd door Sophie van Aardenne.

Het aantal vrijwilligers daalde en bedroeg eind van het jaar nog geen 40. De meeste vrijwilligers verzorgden de openstelling van het museum en de Stenen Baak voor het publiek, de begeleiding van schoolklassen en rondleidingen. Andere vrijwilligers boden technische ondersteuning, ondersteuning op het gebied van collectiebeheer, het plaatsen van facebookberichten, veilinginformatie, afficheontwerp en koeriersactiviteiten.

Afscheid vrijwilliger Kees Stolp als baakwachter

Financiën

De uitgaven voor tentoonstellingen waren fors hoger t.o.v. 2017 ten gevolge van de benodigde professionele transporten. Het museum bleef met zijn uitgaven binnen de begroting(en) van 2018.

Museumcommissie

De museumcommissie, adviescommissie voor college en raad kwam in 2018 drie maal bijeen in Brielle.

Marijke Holtrop, directeur

Historisch Museum Den Briel, gemeente Brielle, 2 april 2019